

TAULA

DE LLETRES VALENCIANES

Noticiari bibliogràfic.—E. NAVARRO-BORRAS; Negociants, financers, escolteu.—F. CABALLERO I MUÑOZ; La 2.^a Taula de Poesia.—El Centre Català de València i la Taula de Poesia.—E. NAVARRO-BORRAS; Llegendes.—JOSEP M.ª BAYARRI; Poemes.—Rondalla de Rondalles.—ARTUR PERUCHO; Excursionisme.—EDUARD BUIL; La pobra parla valenciana de hui.—CARLES SALVADOR; Altres contes nous.—FRANCESC VALIENTE; Folk-lore tabernense.

PREU: 25 cèntims

TAULA

DE LLETRES VALENCIANES
REVISTA LITERARIA MENSUAL

PL. BOTANIC, F. 6.^a
VALENCIA

DIRECTOR

ENRIC NAVARRO-BORRAS

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ ANUAL

Ordinària (Un eixemplar cada mes... . . . . . 3 PTES.
Protectora (Dos eixemplars. . . . . 5 “

Esta classe és feta per tal de que puguen enviar un número de propaganda a un Círcul, Biblioteca o amic. Pensen que a València casi tot està per fer i és obra de molts la que s'hem proposat

AVISOS IMPORTANTS

Cada autor respon en absolut del treball que signa.

Els originals no es tornen.

Tots els assumptes; únicament per escrit, a la Direcció.

NOTICIARI BIBLIOGRAFIC

L'amor al llibre i els grans amics del llibre, per *Carles Rahola*.—49 pàgs. Tallers gràfics d: la Casa de Misericòrdia, Girona.

Carles Rahola és un d'aquells historiadors que tenen la virtut tan fugissera per a altres, fins quan volen ésser amables de fer simpàtiques les matèries que tracta perquè les presenta d'una fàisó lleugera sense massa aparell d'erudició, la qual cosa, però, no vol dir que siga d'aquells altres historiadors que a força d'escriure coses boniques obliden de que havien d'escriure història...

El coneixem, a banda de pels seus articles, per alguns llibres tan agradosos com el que va escriure sobre Ramon Muntaner i l'Empordà i el que ha escrit sobre els emigrants polítics en la història. Ara ha donat al públic la mostra de la seua activitat a que al·ludixen les paraules que servixen d'epígraf a aquestes ratlles. «L'amor al llibre i els grans amics del llibre» és el títol d'un follet que du aquest subtítol: «Paraules exordials. L'escola i el llibre. Dos grans amics del llibre. Les víctimes del llibre. El llibre i la seva influència. El nen i el llibre. Exemplari. Els beneficis de les Biblioteques Populars. Defensem els nostres llibres. Elogi del llibre humil. Estimeu la Biblioteca». Aquests epígrafs secundaris corresponen a altres tants capítols. Tots ells són interessants. No obstant, la majoria dels lectors haurà de preferir aquells capítols que tenen un valor dirien anecdòtic i que venen a ésser com una mena de silenciosa cavalcada d'estudiosos... i d'alguns que no són coneguts com estudiosos. Napoleó, el capità del segle XIX, era, per exemple, un gran bibliòfil, en el sentit menys encarcerat de la paraula. També és interessant—des d'un altre punt de vista—l'aparició en aquestes pàgines de la personalitat de Josep M.ª Maranges, un dels homes de la centúria passada tan desconeguts com si hagueren viscut fa molts anys.

L'edició acuradíssima d'aquesta obra, que primerament fou una conferència pronunciada en la Biblioteca Popular de Figueres, ha estat feta per la Diputació Provincial de Girona. I és una edició pulquerrima, amb il·lustracions escaients que contribueixen a fer més agradable el text.

Almela i Vives.

Pàgina Valenciana.—Aquest títol tan senzill i tan amable és el que «Diario de Valencia» ha triat per a denominar una plana que de tant en tant publica.

Senyalem aquesta plana a la curiositat dels nostres lectors perquè veritablement és una plana interessant i ben aprofitada amb la seua nodridíssima secció de folk-lore, amb la seua curiosa replega de les coses que els forasters han dit de València, amb els seus treballs d'investigació, amb les exhumacions i evocacions que fa «Jonak»...

Aquest pseudònim, com sap el lector, correspon a Josep Navarro Cabanes que és la persona encarregada de confegir la pàgina.

Desde no fa molt ha començat a numerar-les. Nosaltres, per a remat d'aquesta nota, demanaríem a Josep Navarro Cabanes, al qual temps que li enviem una felicitació, que fera córrer ben apresada i en poc de temps eixos números...

Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura.—T. IX, mayo-junio, Cud. III. Ben nodrit i molt interessant manté el prestigi assolit en sa ja considerable història.

Sumari: Catí; R. Carreras. La Ermita de San Bartolomé de Villahermosa; E. Benages. Los Valencianos en la Conquista de Menorca; J. Cotrina. Hivern: Sonet de B. Artola. La Orden del Santo Redentor; Fr. F. Gazulla. Contribución a la historia de la Balma; M. Milian Boix (amb un curios inventari de l'any 1427). Carta-puebla de Villahermosa y aldeas de su término dada por Zeit Abuzeit en Onda a 9 de marzo de 1245; P. Medall Benages. La Germanía; H. García. Del Jardí d'Horaci, Epodon VI. Trd. J. García Girona. Segorbe, Navajas, Valdecrist; A. Sánchez Gozalbo. Folk-lore, Necrología, Bibliografía. Sis hermoses làmines amb fotogravat. Fulletí «El doncel de Xérica», J. M. Pérez y Martín.

Catálogo de las obras en lengua catalana impresas desde 1474 hasta 1860.

S'ha publicat esta monumental obra, tant temps esperada, quals materials va replegar l'inoblidable Marian Aguiló Fuster, «el providencial restaurador de la nostra llengua en els seus dos aspectes; popular i erudit» segons feliç expressió de M. de Montoliu. Compren més de tres mil títols d'obres impreses en català.

TAULA

DE LLETRES VALENCIANES

VOLUM I

JUNY 1928

NÚMERO 9

Negociants, financers, escolteu

A la fi del VI sopar anual de la Fundació Bernat Metge, Cambó, dirigint-se a Monsieur P. Rouquete, que estava meravellat de l'esperit que troba arreu de Catalunya li va dir: «Si hem fet tot això és perquè no volem morir. L'individu pot desaparèixer per mort natural, assassinat o suïcidi. Però els pobles només desapareixen per mort voluntària. Aquest suïcidi pot ésser actiu o passiu. Potser els suïcidis passius són els pitjors. Perquè fem la voluntat de viure, de crear, treballar».

Ací tenen els nostres homes de negocis, de finances, de política, les paraules d'un altre home del seu gremi que no desaten la labor cultural pel mig del llibre. Cambó, el Mecenes català lloat a Espanya i l'extranger per eixa protecció al llibre propi, ha posat els seus capdals a favor d'un obra que l'enaltix i que per sí sola farà perdurable la glòria del seu nom.

Perquè són els llibres els únics impulsors del món. No sols els de *Caixa* o de *Cheques*, sinó els que moltes persones conceptuen inútils: ¡inclús els de versos! ¿Qui ho negarà?

Els homes passen; els homes moren, però els llibres resten pels sigles dels sigles. Ahí estan els poètics i savis llibres de Confuci, Plató, la Bíblia, el Corà, i tants que han fet i destruït pobles. La història de l'humanitat roda a l'entorn dels llibres, i traure a llum este element indispensable de cultura és l'obra més honorable, la glòria més duradera, la millor joia amb la qual pot honorar-se l'home.

Penseu un instant l'ejecutòria de noblesa espiritual que comporta aquella primera pàgina de les dedicatòries. Els escrits d'Horaci—tots ho sabem—dedicats a Mecenes li donaren tanta fama que el nom resta per a enaltir als protectors de les lletres. I el del Duc de Béjar amparador de «El Quijote»... i mil.

Jo voldria poder cridar als quatre vents, ben prompte, els noms dels Mecenes valencians.

Perqué ha d'haver-los. Sinó ¿on estarien distrets els homes de la finança, de la propietat privada, del comerç, que no veuen que este tot orgànic que és un poble necessita ideals colectius; sentiments de solidaritat; responsabilitat etnogràfica; fe i anhels que sols pot aprendre en llibres escrits pels seus homes, amb sa propia llengua?

¿En qué esmerçareu millor unes pessetes, —poques— que en vostra pròpia glòria i profit, homes de negocis? ¿No veieu que este negoci sentimental està per explotar?

¿Pero... com hem de creure tampoc que els il·lustres i valencianíssims noms admirats al mon de les activitats materials no ansien collir un brí de glòria per a els seus descendents?

Potser estan esperant qui toque a les seues portes... Sigam nosaltres. Nosaltres, que hem fet esta revista del no res, llevat de l'entusiasme, vos oferim l'organització, la cura i custòdia, la propaganda, els originals! Hi ha moltes obres valencianes per a publicar i moltes plomes condormides que esperonades per la publicitat despertaran.

No hauriem de recórrer a les traduccions com fan les editorials castellanques de la localitat encara que ho disfrassen d'un universalisme... que mor a les *paredes de la Llonja*. No. Lo propi és abundosa collita.

Tampoc s'haurien de subvencionar massa llibres perquè hi ha lectors que esperen plens d'avidessa i fins seria un modest negoci.

Sols manca l'impuls primer, la palanca del capital per dir-ho amb paraules vostres i potser que amb poc hi haurà prou. Menys del que gastareu en una broma. Teniu la paraula, homes de negocis.

NAVARRO-BORRÁS.

La 2.ª Taula de Poesia

EXPOSICIÓ. Exteriorització, expandiment de la labor recol·lecta que en el silenci fecund del seu despatx realitzen els poetes nostres. Crit, banderola, que atraga la curiositat del gros públic envers la producció poètica, valenciana contemporània desconeguda casi en sa totalitat. Això és la *Taula de Poesia*. Res més. Res menys.

Sense que s'abrigue, baix la seua apariència amable, animadversió cap a ningú. Sense que als seus organitzadors tinguen la pretensió d'erigir se en *escola*, en definidors, en representants de la poesia d'ara. No; simplement els anima un desig d'actuació; un acte d'amor a les lletres valencianes.

El desolador espectacle que oferia nostra vida literària, reduïda a manifestacions d'effimera transcendència va produir l'any passat, en saludable reacció, l'acoblament de vuit dels més significats poetes, esperonats pel mateig desig d'esbalussar l'ambient, de promoure una mica d'expectació a l'entorn de la poesia de la nostra terra.

Fruit d'aquella conjunció de voluntats fon, entre altres activitats,—l'infantament d'estes modestes pàgines mensuals, una d'elles—el parament de la 1.ª TAULA DE POESIA. Per a la majoria de nostra gent, allò fon una revel·lació, i per al nucli de poetes un avís de la necessitat de reiterar la original exposició.

I fon parada la TAULA en el civilísim *Ateneo Mercantil* amb tot el graciós decor que li calia. L'èxit va coronar el benintencionat propòsit, obrint lluminoses perspectives als generosos delers del qui s'havien arriscat en l'empresa cultural valencianíssima.

I ja iniciat el camí prometedor, enguany han renovat el contacte fecund amb el públic que's preocupa dels moviments espirituals, amb l'establiment de la 2.ª Taula de Poesia, ha poc clausurada.

ACTE D'APERTURA.—Tingué lloc el dissabte 19, al salons de l'*Ateneo Mercantil*—acullidors per segona vegada d'esta fira poètica. L'art nostre, clàssic, racial, ha col·laborat a la suggestiva presentació de la ofrena poètica. Saborós cartell de Mateu, talla graciosa de Beltrán, gerró ple de caràcter procedent de les fàbriques d'Alcora d'on vesava un pomell de fresques flors. Afiligranada llàntia, taula bellíssima—honor de l'industria valenciana, pronte sempre a col·laborar en tota empresa d'art.—Ambient delicat, propici al paladeig de les més refinades emocions espirituals...

L'acte d'inauguració estigué revestit de la gràcia singular que va prestar-li la intervenció femenina. Margarida Xirgu, la eminent actriu catalana volgué associar-se a la festa dels poetes. Ella fon qui inicià i clogué la lectura de poemes, amb la recitació de manera exquisida, de *La llantia i els ulls* de Almela i Vives i de *El peixcador foll* de Frederic Miñana. En el interregne, els poetes Artola (interpretat per Asins), Bayarri, Navarro Borràs, Thous Llorèns i Verdeguer recitaren sengles composicions de les expresades. Abans, Thous Llorèns, per els poetes, digué oportunes paraules sobre la significació de la TAULA que s'inaugurava. A continuació pronuncià una breu i galana oració d'aculliment el President de l'*Ateneo*, don Marian Gómez. La gentil Margarida fon últimament la encarregada de desfer la llaçada que nuava els quaderns de poesia i declarar oberte a la curiositat del poble, la 2.ª TAULA DE POESIA.

Fon un acte breu, aromatzat d'un sutil encant que'l feu per demés alat i agradívol.

LA EXPOSICIÓ—Com nostres lectors no ignorarán, la exposició de versos es fa dins belles i variades carpetes que els estojen dignament. Vuit han segut enguany les presentades; totes elles artísticament decorades, i en sa majoria pels propis autors dels poemes.

Heus açí relació dels autors que assistiren, títols dels aplecs, i algunes de les característiques que en ells s'acusen, anotades sense pretensions de treball crític:

Almela i Vives.—*Pomell de paper.*—Es un cas de plena maduritat que contrasta amb la seua pleiòrica juvenesa. Exquisit sensitiu, que rima, perfectament, les agudes

suggerions del seu esperit finíssim, sempre despert a tots els matisos de la vida i de l'hora. Una mica escèptic, tocat d'aquella punta d'ironia que solen esgrimir front a l'espectacle humà els esperits molt treballats. En la seua carpeta, densa, es poden llegir poemes tan acabats com «La taronja i la llima», «Llit d'algues», «Epigrammes».

Veja's el següent:

El port? Magne joiell
quan ve l'hora foscant.
Els molls formen l'anell
i el far el diamant.

Bernat Artola.—*Elegies.*—Poeta castellanense dels més destacats i prometedors. Les seues elegies, impregnades de sentiment, son cullides a l'hort intens—xiprers i roses—ausiasmarquià. Justifiquem nostres paraules:

Solen pintar lo déu Amor alegre
i blanc i blau, sense gens de raó:
La llum d'Amor, gonfanó de lo negre,
té la claror més negra que un tió.

I és esta causa per la que desperta en nosaltres més viva simpatia. Un jove poeta que comença la seua labor, regant-la amb les aigües puríssimes de la deu racial, demostra un seny i un anhel de fonamentar la seua obra en les essències més pures de la llengua i l'esperit valencià, que fa concebre les més falagueres esperances. Ara ja, és pulcre, profund, rimador exquisit.

Josep M.ª Bayarri.—*Vicentet.*—Heus aquí l'home que lirifica tots el moments—agres, aurorals—del seu viure costerut. Ple de suggerions universals, guaita d'e tots els horitzons mentals, està vegada es recullix en l'amor de sa llar, dels seus, i compona: *Vicentet*, poema endreçat glosar moments de la vida del seu fill acotats líricament per el seu cor paternal. I en esta glosa inclou, implícitament, una de les primordials normes del seu credo estètic:

Poetitzar el viure cotidià. I així, diu:

Pinta aurífiques dreces,
la facial roda d'un sol;
junta hiverns i primaveres,
fa una rosa d'una col.

Frederic Miñana.—*Algues i escumes.*—Fa la seua primera eixida al camp de les lletres vernàcules. Gran imaginatiu, esperit refinat, combina arabescs subtils estilitzant els fils grollers de la realitat cotidiana. Profesa un mediterranisme apassionat i sap trobar en este tema etern, casi verge per als escriptors valencians, cadències, arrulls i escenes enciseres.

Del seu «Romanç del peixcador foll» son estes belles imatges:

La meua xarxa no té cordes rojes.
Jo la cale en lo cel.
¡Mireu-la tota blanca! Els nusos
son els estels.
D'un cap lira la Lluna
i jo sostinc de l'altre extrem.

E. Navarro-Borras.—*Odes novíssimes.*—Carpeta ben nodrida. Inquietut cerebral que'l fa cantar, amb lira àgil, els temes moderns. Així el seu aplec de *Odes* va dedicat a cantar a *Charlot*, al *baló*, al *nen del patí*.

Creem, no obstant, que a on es troba millor reflectada la seua manera, és en esta breu composició.

Moderna.

El poble sent impulsos comercials,
pero li pesa l'ampla muntanyola
Mercuri, compadit, s'ha fet fuster,
pren un motor com qui hau una garlopa,

brunzint, brunzint, aplanar pedruscalls;
—el fum com borumballa es caragola—
i deixa, al fi, el camí suau
que de la capital s'adorm en l'horta

Vol acordar la seua veu a l'accent de l'hora actual, tot pretenent desterrar els temes rurals que, durant mig segle, han sigut la cantera lírica dels poetes renaixentistes.

Carles Salvador. — Vermell en to major. — Interessant per demés resulta la carpeta d'este excel·lent poeta valencià trasplantat a terres de Castelló. En la forma, dóna la nota de novetat. És un valor destacat dins nostres joves valor. Tracta els temes de manera càlida i original. Usa un llenguatge gràfic, incisiu.

Traem estes petites mostres, ben característiques, del «12 Hai Kais»:

Mediterranisme.

Be sabran dir les gavines
quines dents té ara la mar
que semblen veles llatines.

Rellotje.

Onomatopèiques tic-tac, tic-tac.
queixalades del Temps
quan mastega.

M. Thous Lloréns. — Mostrari. — Direcció fluctuant. Reminiscències romàntiques. Anhels de modernitat. Ahí estan per a corroborar-ho els seus «Passió» i «Jazz band». De les composicions que exposa, traspua el forcejar adalera per fer-se un estil propi. Així, les seues obres tenen un encant especial de cosa que està forjant-se. Esperit dinàmic, la seua obra participa d'esta qualitat tan de nostres dies. Pugna per empeltar a nostre art a aquell regust cosmopolita que a ell li és tan grat.

Diu així en el seu «Despatx»:

...Un dia
hauré de proposar-te taquimeca anònima
que fugim del treball i s'en anem,
a l'hora d'oficina (qué sorpresa!)
a l'horta, a l'aire, al sol, al camp extens...

Salvador Verdeguer. — Acord urbà. — Poeta d'inspiració i expressió robustes, de gran força objectiva. A ell arriben totes les palpitations, totes les sol·licitacions. Seguint les velles rutes clàssiques d'eterna bellesa, sent la necessitat de renovar-se, segons el precepte d'annunzià, i ho intenta, però sense desconjuntar-se, sense contorsionar-se. Com una necessitat del seu esperit, embolcallat per la vida sorollosa i febril de nostra època.

Es un líric ple d'exquisitesa i plasticitat. Vejam esta estrofa del seu poema «Resorgiment»:

...I mire els infants fent joguines, d'ací cap allà,
la bruna, la rossa, la flonja melena esbullada pel vent.
Capolls d'enramada,
libèl·lules de cua dorada
que decoren est'hora fervent.

FESTA D'EXPANSIÓ. — Els components de la Taula, en el seu desig de divulgació, d'anar al encontre del públic, apàtic casi sempre per a enterar-se de les coses «no pràctiques», feren una visita, diriem oficial si la paraula no ens fora tan antipàtica, el dia 26 per la vesprada, al Circol de Bellas Arts. Pasqual Asins i Thous Llorens donaren a conèixer al selecte públic un parell de composicions de cada carpeta. Ho feren amb molt d'art i la concurrència quedà especialment sorpresa per la varietat d'estils i maneres de les obres interpretades. Va ser per a la majoria dels assistents una gratíssima sorpresa vore com en nostra llengua riquíssima, malmesa en boca del poble, es podia produir tal gama de emocions i matisos.

SESSIÓ DE CLAUSURA.—Tingué lloc el dia 5. També fon buscada la col·laboració femenina sempre tan graciosa i interessant. Esta vegada foren companyes nostres les poetesses Josefina Cantó i Maria Cortina. Tingueren l'amabilitat d'honorar-nos assistint a l'acte i llegint sengles composicions que a l'efecte prepararen. El discurs de clausura el feu nostre bon amic Ignasi Villalonga. President de la Cambra de Comerç i un dels més sincers amics de la poesia valenciana. Fon, com totes les seues, una elegantíssima i profunda oració, pronunciada en el polit valencià que ell, com pocs, domina. Començà dient que'l contingut de la *Taula* d'enguany superava a la de l'any prop passat en qualitat poètica, cosa que demostrava que'ls poetes no s'havien dormit sobre els llorers, sinó que'ls animava l'afany de superació tan necessari en totes les disciplines. Observà que en nostra època la producció poètica a València és absolutament valenciana, així que constituïa una boberia sense justificació, desentendre's d'una llabor de cultura per el sol fet d'estar escrita en determinada llengua. Este fet del conreu exclusiu de nostra llengua ell l'interpreta com un ver renaiximent de la cultura vernàcula, paral·lel al que s'experimenta en altres ordens de la vida valenciana.

Feu atinades consideracions llingüístiques respecte a les orientacions que al seu entendre deuen seguir-se en este punt (amb les que tinguerem el gust de vore que coincidien les propugnades des del primer dia en estes pàgines.)

Va pregar als components del grup que la independència amb que's mouen dins d'ell, no siga motiu per a que esdevinga exclusivista la seua actuació col·lectiva. Els recomanà l'estudi com a mitjà d'eixamplar els seus horitzons artístics.

Va acabar desitjant los fruits abundants fins a la propera manifestació i que estos actes tinguen una transcendència editorial en bé de la eficàcia de la seua labor meritíssima. Fon molt felicitat amb justícia.

BREU COMENTARI.—L'èxit més falaguer ha coronat la celebració de la 2.ª Taula de Poesia. La Premsa li ha dedicat especial atenció. Els periòdics locals han publicat bells articles a l'entorn d'esta exposició artística.

«Diario de Valencia» i «La Semana Gráfica» dedicaren, cada un, una pàgina sencera amb versos de les carpetes i hermosos fotogravats.

També s'han fet ressò «El día Gráfico», «La Veu de Catalunya», «El Día» de Terrassa, «La Paraula Cristiana» de Barcelona.

Als escaparates de la localitat han cridat sa bella policromia cartells de Sabina, Ferrer, Roca, Fogués, Soler Belenguer i Alcaraz.

En el «Saló de Novetats», que té el decanat del Teatre Valencià i el fort esperit que li infon don Maties Belloch, es va celebrar una funció d'homenatge a la *Taula*, i son acollidor don Marià Gómez, President de l'Ateneu. Eu dita funció va llegir l'amic Buil una escena lírica d'una obra original a més de regalar-nos unes cordials paraules. Remarquem l'obsequi dels senyors Morante i Peris Celda que escrigueren a posta sengles, inspiradíssimes composicions.

El primer ple de líric entusiasme: el segon amb eixa facilitat clàssica en nostres costumistes que tots li reconeixen.

L'Ajuntament de la Ciutat ha adquirit una carpeta, prestant així l'ajuda material, ja que la moral li la tenia oferta amb la inclusió de la *Taula* en el Cartell de les festes de maig.

Enguany ha quedat consolidada tan bella festa. Es de desitjar tinga conseqüències benefactores per a l'esplendor de les nostres lletres.

F. CABALLERO I MUÑOZ.

El Centre Català de València i la Taula de Poesia

EN TRE les vàries i delicades atencions que els amants de la cultura han tingut per a la *Taula de Poesia*, desde'l primer moment de la seua iniciació, el Centre Català, capdavanter de tants moviment espirituals, va tindre la gentilesa d'oferir una dis-

l'inció para una poesia triada entre les incloses a les carpetes de la 1.ª Taula de Poesia.

Nomenat el Jurat, per aclamació dels senyors representants del Centre Català i els poetes, ha fet durant l'any transcorregut el seu judici que ara amb motiu de la 2.ª Taula de Poesia es donà a conèixer per mig de la següent

ACTA

En València a 4 de juny de 1928. Reunits els senyors Eduard López Chavarri, Ignasi Villalonga Villalba, Santiago Solà, Joaquín Reig Rodríguez i Adolf Pizcueta, designats per a formar el Jurat encarregat de triar la poesia a la qual s'ha d'otorgar la medalla oferida per el Centre Català, amb motiu de la 1.ª Taula de Poesia, es procedix a la lectura de totes les composicions incloses en les carpetes presentades en aquella manifestació.

El secretari fa constar que la carpeta signada per el senyor Thous Llorens, ha quedat fora de concurs per haver-ho sol·licitat aixís de l'entidad promotora el seu autor. El senyor Solà, confirma l'anterior noticia i la il·lustra amb la lectura de la carta adreçada per el senyor Thous al President del Centre Català.

En vista de açó queda reduït el concurs a les nou carpetes firmades pels senyors Asins, Almela, Bayarri, Caballero, Ortín, Buil, Puig-Espert, Navarro-Borrás i Verdeguer.

Per unanimitat s'acordà concedir l'esmentada distinció a la poesia de la carpeta del senyor Navarro-Borrás, que es titula «Llegenda», i comunicar aquest acord al Centre Català per a que li done la publicitat que crega convenient.

I per a que conste s'exten la present acta que firmen tots els senyors al principi citats. Ig. Villalonga, Joaquín Reig Rodríguez, Sgo. Solà, Eduard L. Chavarri, Ad. Pizcueta. Signats.

Heu aci la poesia premiada:

LLEGENDA

Sobre els pòrtics de marbre que Fidies escul-
[pira
triumfal policromia daven paons reals.
Un surtidor cantava les notes de sa lira
i els vells xiprers s'ornaven ab els ors vesperals.

Sobre pells preuadíssimes, vessant melanco-
[lia,
Elia, la cortesana, s'entregava al repòs.
I un esclau color d'éban, dut de la Berberia
onejava el plomatge de un ventall remorós.

I la vida era quieta. Tal la impressió tranquil la
de un estany d'aigües mortes que apenes rissa
[el vent.
Sols un dia, una llàgrima, nuvolà una pupila,
trista, amarga i furtiva, com mal presentiment.

I ans que'l sol s'afonara; cuan els cignes na-
[daven
entre el verdós ramatge dels sàlcers ploradors,
al palau de la bella mans extranyes tocaven
i entrà un anacoreta anunciant mort i horrors.

El monjo predicava fugint del sortilegi
d'aquells ulls que atraïen com dos flors de pecat.
La cortesana es ria. Sa risa era un arpegi
on vibraven les cordes de la sensualitat.

I entre els xiprers que feien la propicia glo-
[rieta
—un capvespre de rosa ab nuvolades d'or—
va perdre el gest ecuanime el jove anacoreta
mossegant, ple de febra, la poma de l'amor.

I provada la força de la seua bellésa
la cortesana impúdica sentí remordiment...
I aquella ánima esteril es va sentir encesa
en la flama divina del amor ignocent.

I es diu que'l jove monjo, perduda sa inocèn-
[cia
jamai pogué en la terra trobar un lloc de pau;
més les llàgrimes d'ella tingueren tal potència
que al fi Deu va cridar-los, units, al País Blau.

ENRIC NAVARRO-BORRAS.

POEMES DE JOSEP M.ª BAYARRI

LA DAMA D'ELX

Porpra fenicia a nostres costes
porten les naus desde'l nord d'Africa;
perque Cartago solemniça
sobre la mar sa força tràgica
que en nostres terres de Valencia
tingué un esment que la complara.

Porpra fenicia per Cartago,
llorers olímpics per el Atica.
en nostra ibera gent clogueren
una fe artística vernàcula;
i la sutil espiral jònica
rallà en Valencia una exultancia.

I nostra terra que du a Grecia
pel paralel geogràfic, l'auria
mà de Apol, que és poeta i astre,
en deduccions de força ensàlmica,
signà son geni en la escultura
que estratifica en Elx sa gràcia.

La «Dama d'Elx» fenicia i grega,
ibera i sempre valenciana;
maravellosa i simplicíssima
determinant i simptomàtica
ses nines vives ficsà absorta
a l'enredós de nostra casa.

Sacerdotesa alçada en rites
d'una liturgia insinuanta;
sibila plena de promeses
o de presagies ben gemada;
dama que norma, esposa i mare,
la íntima vida de la raça.

Si tant, si tant, perque la vida
que és tradició i és esperança
en la vernàcula escultura
clogué, integral, tota la sava
de realitats objetivantes
i subjctives «Omnia magna»

Porpra fenicia i llorer àtic,
la «Dama d'Elx» de nostra raça,
en les portades exegetiques
dels volums d'art, mostra sa gràcia
plàsticament cosmopolita
i anímicament valenciana.

Ella és d'ahir i del pervindre,
i cada punt diem que és d'ara;
perennement vella i novella,
com nostra fe i nostra paraula,
com nostre dol, com nostra gorja,
com nostre amor i la nostra ànima.

Dama d'Elx! dona, Dret, misteri,
bloc intangible, pedra màgica;
seguritat de nostra Historia,
paràfrasis de nostra raça;
tota evidencia de «lo nostre»
gloria! esperar! Valencia! Patria!

COMPENSACIÓ

Les infinites mans de la intemperie
exteses sobre mí,
en l'orage vulgar de cada dia
la carn me van ferint.

Groixudes inclemencies impulsives
a un conjur malait
a l'enforn meu s'apleguen a tot hora
manipulant sos crims.

Inospitades forces invisibles
junt a mon cor surgint
entenebrixen el ambient, llançades
a ofegar l'esperit.

Oh multiplicitat inexcusada
de la llavor roïn
que en tot instant comporta la perversa
complicitat dels vils.

Tauré de tanta lluita, sense lluita,
tot lo meu cos ferit;
esta química viva que em conforma
llançarà los seus crims.

I tot sancnant, dramatiçant les hores
un silenci exquisit
soportarà la multidolorosa
damnació dels sentits.

I contra la crudea amarga i densa
que aboquen sobre mí
les infraternes mans dels germans homens
revolcats per lo llim.

Tinc un segur refugi dilectíssim,
excelsa égida tinc.
i unes mans miracloses que, suavíssimes,
me prenen l'esperit.

Unes divines forces adorades
que, en goigs jamai sentits,
me'l prenen en fervors desconegudes
i me tornen felix.

Es l'alta excelsitud de la poesia
que du a mon esperit
un manà suficient de pa de versos
per el que muic i vixc.

FORMIGUES

Formigues que creuen
pel sender profón,
apenes si es veuen
anar per lo món.

Formigues, formigues,
que anem pel camí;
prou ya, prou d'intrigues,
orgulls i verí.

Vivencies minuscles
que'ls vents s'enduran,
misèrrims corpuscles;
només Déu és gran!

Formigues amigues
del Nostre Senyor,
germanes formigues,
amor, més amor!

Rondalla de Rondalles

(Continuació)

A l'*hicquinunc* que diu l'estudiant (que's pensaven vostés que jo'm moque en la mà-nega? Tambe sé mos llatinets ben concertats!) a l'*hicquinunc*, els torne a dir, que acabà la agüela de fer-li el romiatge, saltà ella (estan vostés?) ni més ni menys com una blanca, tan docta i remirada com Déu l'havia feta, i diu: Oi, Ave Maria! Que puga dir-me això? Vosté em voldrà argüir que a la Mare de Déu li dien Juana; pero vol que li diga? Que lo mateix me les urdiran a mi que als nanos. Encara que so una baba, sé molt bé a on, cóm i de quina manera es mata el peix. I sinó, anem a la prova. Eixe madur de Pep de Quelo, tan gran com huí i demà, ¿és més que un mama i un animal ben acabat de cap a peus? Pues mire ara a Gimo del Portal i vorà quin gic al post de l'altre, tan garrut, tan ben plantat, tan saladet i rexuplós. Agüela, vosté crega que beu en bota i que té els papers banyats; perque'l meu Gimo és la mampla del món i no ens cansem. ¿Qué tinc de fraure jo que siga un poc baixet, si per gic pilar no cau la casa? Els hòmens no s'han de medir a vares, sinó a pams. Jo no vull badulaques ni afarams al meu costat, que més m'estime poc i bo, que molt i roïn. Si l'altre té moneda, este té jolla; i a lo que diuen que no té un fil de roba que posar-se, responc que en pel el vull, i jo m'entenc i balle asoles. I sobre tot, Déu provirà, que Ell dona la plaga i la medicina.

Sí. Déu provirà i la panxa patirà (digué llavors son pare amb una veu molt fosca i melancòlica i proseguí amb les llàgrimes als ulls). Criau a corbs, Déu que t'ho pague. I no podent passar avant, esclatà en un plor que tots se varen eternir menys l'onclàs, que s'en havia anat a la francesa acabat el Gaudeamus.

Vostés vaju mirant. Fins a aquell punt estigué Eufracieta enterca i forta com un bronze sense que ningú li poguera fer soltar el mos. Pero així com son pare es deixà de tacs i revesos i prengué el mig verb d'afluixar-li el ramalet—fes lo que vullgues!—es posà a plorar com una criatura i digué en suma que ella no deixava de conéixer que devia llevar-se els bocins de la boca per a dar-los a sos pares, i que faria quant fora de raó per a portar-los al coll mentres tinguera els ulls oberts; pero que una passió costava molt d'anar-se'n i més si era a sang freda; que tingueren una poca de paciència que primer havia de passar molta aigua per lo riu i després ella es faria de darrere i enviaria al seu Gimo a Tetuan, encara que fora menester pegar-se dos sangries o pendre una porqueta per a que l'inyor se li'n anara per les venes o pel .. salvant lo puesto, ja que és poc i mal parlat.

Açò es altre cantar (digué l'Agüela al veure que la gica s'anava ja ablanint). No ho dia jo? Si entre Déu i bones gents tot se compon! Pobra tia Bajana! No t'han de valdre cobles. Que't pensaves tindre ja la gica a ton manar? Agàfa-la del rabo si es que en té. I *cuidado* que ara ve lo bo.

Pues vostés han de pensar, con dic, que la Eufracieta passà tota la nit de clar en clar, sense poder plegar els ulls, plorant fil a fil com una Magdalena, menjant-se les mans a mossos i tremolant com la fulla en l'arbre de pensar que havia de avorrir, com qui no diu res, a Gimo del Portal.

Que no hi ha més? Poses cadascú la mà en son pit i vorà si és bona codonyeta. Per a agarrar-li un batistot n'ha havia i encara em quede curt. Pues senyor, lo que feu que així com se llevà, prengué la ploma i *tris tras* en dos plomades li disparà una carta que'l posà més blanet que una bacora. Oixquen-la vostés, que ja és de fantasia.

Carta de Eufracieta a Gimo del Portal.

«Sol meu de la meua ànima: L'amor que't tinc s'ha fet tan gran que se'n passa ja de ralla, de tal modo, que no'm deixa viure ni aturar i a l'últim vindré a pedre la japeta si no'm traus ensacristada o te se m'emportes a la grupa; perque mon pare com és home que s'ofega en poqueta aigua i que partirà un cabell per mig, vol que'm case amb ton germà el major, per tocar coure i tindre bon pesebre a la vellesa. Pero jo això no ho faré eucara que'em maten, perque sols tu m'has ballat en l'ull i m'has donat cervell de ase; i si'm tocara altre un fil de roba, tota ma vida viuria en este escrúpol. Conque així,

si'm tens amor i no'm vols deixar mocada, no et descuides i vine sense falta esta nit, alla *ali ali* de les dotze, que ja m'encontraràs a peu ferm en la finestra. I l'avise que no siga a hora horada, que ja saps que els instants que no et tinc en ma presència em se fan sigles. Pero tem que altres Marietes l'entretenen i això em fa a mi portar la corda arrastrant i pegar de cap per les parets. Ara tin de veure si eres home de farfolles i si les promeses que m'has fet eres de veres. Menejar saps los bàrtuls i bé, no tens excusa. A ta honra va. La traça mata la caça, i prou te dic. No vull matraquejar-te més perque ja estàs en lo rostit, encara que (sobre ma paraula), no saps de la misa la mitat, a causa de que hi ha molt que traure de rama i que encara queda el rabo per desollar. Perdona'm de la lletra i de tots els garabatos, que va la ploma grossa i no es per culpa meua. La carta tambe anirà sense orde ni concert perque no ha pogut haure mes que una talleruca de paper i tot ha anat de volta volum i amagatontes. La mala ventura ho vol, quin remej té? Paciència i barallar. Este temps altre en portarà, Déu que ho faça i que ens done fortuna, pessetes i salut per a cumplir nostres desigs.»

Els pareix a vostés si la carteta pot passar? Catcimeta, que està molt de *repinfilis!* A fe de Déu que pot anar pel món asoles sense por que ningú li diga res. Pues i la firma? Si vostés volen saber com dia, no's matiguen que jo els contentaré. Saben cóm dia? *La teua indigna esclava* i busca qui l'ha pegat, si no tens altre quefer. Pues que es pensen que ja no havia més? Això pendrien per a riure's. No és dir que m'ho han contat, que jo ho he vist. Havia pues tambe un cor atravesat amb la espasa de Roldan, més llasimós que qué zé jo i tot ple de cadenes i grillons que pareixia l'arsenal de Cartagena. Han vist que coses? Déu nos lliure d'estar enamorats per a no caure en semejants mamarra jades, amén.

Tornem ara als tres germans, que ja pareix que dormen massa i prengam l'aigua de mes arrere... Ocuel! no m'en recorde a on estava! Vostés m'hauran de perdonar perque ja saben que és més fàcil que beures un ou, pedre el concepte. Cap de sent! Boto al xixo! Tot me roda ara mateix. Pero ja estic. Com dic, pues, com els tres se miraven de gaidó, encara que'l menor... quin cuento este! Ja estic de quatre altra vegada. Des de l'altre any que no m'havia susuit semejant cosa. Vostés saben qué ho fa? No estar un homo a plom; anar tot lo dia fet un burro de forner, sense tindre tot l'aliment que'l cos demana i no valdre ja una pinya. Pues ell s'ha d'acabar o han de dir per qué. I ací no hi ha dolors, Déu que'm torne de bona memòria i que no siga menester aporrejar-me el front a força de palmades. A la punta de la llengua ho tinc i no puc dir-ho; i això que sé pels caps dels dits tota la història. Vaja que està bo! No me'n puc avindre! Pero esperen-se vostés que ja estic en lo formatge altra vegada. Ara sí, gràcies a Déu que n'hem eixit. Pues toquem avant, passet que dure.

Conque, com dic, els tres calents de cascós (com han oit vostés), corrien d'etiqueta per la polla; bé que Gimo del Portal era el tu acte, el que quedava tottemps rosa i el que anava sempre per damunt com l'oli sobre l'aigua. Açò, no obstant, els tres procuraven tirar i dir al cau sense parar i tan apressa com qui furta herba que no veu si fa rastoll; perque, ell s'ha de dir tot, també tenien son drapel en la roscada i estaven enamorats de la giqueta fins ací dalt; de tal manera, que si perdut estava l'u mes perdut estava l'altre; de modo que no hi havia una punta de cuerno de diferència. Per mes senyes, que era tanta la desinquietut dels dos, que pareixien culs de mal sosiego i que estigueren ferits de la taràntula; i així mai paraven en torreta ni feen cosa en cosa, sino que sempre anaven a orats, amunt i avall, fes uns soliguers, calents d'orella i plens de tràfec.

Pero com Gimo del Portal era l'amo del carxofar i tenia la paella del mànec perque havia sabut asentar millor les bases, mai pogueren ells alçar el cap, encara que no pararen de fer la palometa, ja rodant de nit les portes de la casa, ja fent cantalets, entremades i músiques.

Vostés vaju mirant que coses tan estranyes! Pues ara ve el llans mes apretat. Com Eufracieta avisà a Gimo del Portal que viu o mort no fera falta a l'hora senyalada i els altres estaven alerta com a gossos perdiguers, passà un cas tan llasimós, que li tremolen a u les cames i li pega el cor safanoriades de pensar en ell tan solament.

(Seguirà.)

Excursionisme

Uns amics meus (l'any passat, si no recorde malament) van decidir fer una excursió per la província de Castelló de la Plana. Es posaren d'acord amb altres dos de València (un d'ells estimadíssim col·laborador de la nostra Revista) i emprengueren el camí. En varen dir que l'excursió fou algo deliciós: hi va haver incidents divertidíssims. Un d'ells, va ser que ensopegaren amb un guarda rural (suposem que era un guarda rural) el qual va sospitar d'aquells personatges una mica extranyes que anaven muntanya amunt sense cap finalitat comprensible per al zelós guardador de l'ordre camperol. Els va interrogar per a complir el seure deure:

--On van vostés?

--A passejar.

--Qui son vostés?

--Uns excursionistes.

--Con que excursionistes, eh? --va fer tot esverat. --Doncs, queden detinguts!

I va costar Deu i ajuda fer-li comprendre que l'excursionisme es una cosa inofensiva per a les institucions i útil per a la salut i fins per al progrés de la patria. Després d'una gran polèmica, els va deixar tranquils.

El fet, veritablement, no té res de particular. Potser no tindrà ni tan sols gràcia mes que per als bons amics que varen aprofitar la ocasió per a divertir-se a costa del guarda ignorant. Però, té una indubtable significació: la poca costum que tenen els camperols de vore gent de ciutat. Es a dir: la poca o cap afició que els valencians tenim a recórrer la nostra terra. La nul·la valor de l'excursionisme entre nosaltres.

Jo, conec molt poca gent que dedique els diumenges a anar-se'n fora. El castell de Xàtiva o el de Murvedre, son pocs els que'ls han vissitat: quasi tots parlen d'ells per haver-los guaitat des de'l tren. A l'Albufera sols han anat uns quants caçadors i els escasos excursionistes que tenim a casa nostra. A Porta-Celi, van en viatge de noces aquells matrimonis que no tenen diners per a arribar a Barcelona o anar a París. Per l'estiu, van algunes families (poques) a passar una curta temporada, i generalment, ni entren a les coves ni tan sols se'ls acut un bon dia organitzar un passeig a Serra o qualsevol altre indret... Cal confessar que el lloc mes freqüentat per la gent de la capital, son els voltants més pròxims: el Vedat de Torrent, Godella i Burjasot, la Malvarrosa... A València, hi ha més gent que coneix Londres o Liverpool, que no el Maestrat o la platja de Denia. I aixó es vergonyós i contrari als interesos espirituals del nostre poble.

Quina diferència entre la nostra actitud indiferent i l'entusiasme excursionista de Catalunya! Els diumenges i dies de festa, desde les cinc del matí, hi ha un veritable éxode a Barcelona. Tots fugen de la ciutat en les mes diverses direccions: els mes modestos, van a Les Planes, a La Floresta, a Vallvidrera, i si son aficionats a la mar, surten cap a Badalona o Montgat, cap a Sitges i Garraf... Son una legió, els que fan excursions llargues: tenint una mica d'esperit i d'amor a la terra, quin català no sent el desig d'anar cap a la forta, insuperable, magnífica Costa Brava?

Fa cinquanta anys, l'Excursionisme no existia ací. Ha estat produït per la Renaixença. Però, quant s'ha fet en cinquanta anys! Les terres catalanes, son conegudes pam a pam per la immensa majoria dels seus fills. Aixó ha contribuït a que la estimem més, a que tots siguen mes catalans. Les excursions han fet més obra patriòtica que no les editorials i els Jocs Florals i els Ateneus.

Ara, s'ha celebrat un Aplec Excursionista, que ha sigut l'espectacle més grandios i emocionant ocorregut des de fa molts anys. Jo no hi he anat, però les fotografies i les ressenyes dels diaris son una informació suficient per a jutjar la seva importància.

Mentrestant, nosaltres estem al mateix nivell que els mallorquins, els quals es proverbial que mai no han anat a Eivissa, ni a Menorca, ni a cap de les altres illes germanes.

Caldrà que els que's diuen bons valencians, reflexionen una mica i pensen si no estan traïnt el seu valencianisme al no precepar-se de *descobrir* la seua propia terra. Ara per ara, l'obra mes valenciana que podriem fer, seria propagar per tot arreu la necessitat de fomentar l'excursionisme; demanar a les empreses de ferrovia que donen facilitats els diumenges als que vullguen fer excursions, com he llegit que fa el Central d'Aragó; i no deixar passar una festa sense arreplegar un bon grup d'amics i anar-se'n tots junts encara que sols siga a deu quilòmetres de la ciutat...

Per que l'excursionisme, a mes de ser una bona escola de voluntat i un immillorable exercici físic, és el millor mitjà que existeix per a fer sentir i fomentar el sentiment del veritable patriotisme.

La pobra parla valenciana de huí

per EDUARD BUIL

DONA tristor advertir, sobre tot en la gent de Ciutat, el menyspreu en què es té la nostra llengua; un menyspreu inconscient que no és aturador per a que es facen a tot arreu protestes d'una valenciania també inconcreta i desorientada. Per a ésser molt valencià pareix que siga precis ésser *xalero*, amant de l'arroç amb fesols i naps i del menjar a mòs redó. Fer això i coses per l'estil dona patent de «valencià castís». Quan pobres expressions de personalitat!

La parla valenciana té en la gent que no la emplea, el concepte de que sols es pròpia per a les gents incultes i socialment inferiors. Aixís he vist i oït a gents que parlen amb tots en castellà (*en espanyol*, està millor dit, segons l'Acadèmia) i sols quan es dirigixen a la fadrina, al carboner o al xiquet de la portera, li parlen en valencià, i no dic a la xica perquè a lo pitjor aquesta s'ha pelat el tos i parla com si havera naixcut en la «Ribera de Curtidores».

Hi ha gent—molta dissortadament—que es troba parlant en castellà, i de sobte, se li ocorre dir una frase populatxera, de mal gust o una grolleria, i llavors, la diu en valencià «perque és més gràfic».

I tant! .. Tan gràfica, bella, sonora, suau o forta, encantadora i expresiva és nostra llengua que no hi ha expressió que no la pugua plasmar, ni lucubració de l'esperit, sentiment complexe ni veu de la més enlairada tònica lírica que en ella no es pugua ben bé dir, cantar o exposar. Eixa és una prova del menyspreu en que se la té per molts valencians. Lo lògic seria que es parlara en castellà, en francès o en rus, però en dir quelcom que fora ben nòstre, típic o exquisit, íntim o hermós, es fera eixa mutació cap a la expressió que millor ho concretara.

No hi ha apetència per llegir obres valencianes. Solsment les teatrals, que son una ruïna editorial, es lligen un poc, molt poc. Vers, prosa, conte, assaig, estudi, no vel·la, rara cosa es produïx. Manca el veritable esperit valencià, no eixe esperit populatxer i pintoresc que també va agostant-se, sinó l'altre, el que fa veure en un idioma la expressió de sa Raça i de sa Pàtria, no pàtria «chica», sinó pàtria assoles, gran com un sentiment, com una definida ideologia. Prohibida de tota manifestació oficial, desterrada dels llibres d'estudi pedagògic, de les obres serioses, sens cultiu, relegada i per generosa concessió als setmanaris humoristes de lèxic pauperrim o a les publicacions oportunistes. ¿Com ha de estar als llavis del poble més que pobra i relaxada, i plena de corrupcions? El ver miracle, miracle sorprenent i meravellós, es que encara vixca, que encara es parle. Es tanta sa vigoria, sa vitalitat, que malgrat tant, es sosté.

A més, cadascú la parlem o la escrivim com millor ens pareix, i tots volen ésser els que posseixquen la veritat. I un estudi que hi havia, una norma, una disciplina, encertada o discutible, però reglada: La clase del Pare Fullana a la Universitat, s'ha suspès, perque encara no s'hem donat compte que per a ésser altres coses, per a conèixer altres cultures i llançar-se al mon, és precis primer ésser un mateix, conèixer-se, saber-se lo que és un. Jo, soc espanyol i llaí i europeu i tots els homes de tots els colors, llengües i races son germans meus, però primer que res per força tinc d'ésser valencià.

Valenciàns, no feu menyspreu de la vostra llengua per enlairar-ne altres, estudeu-les totes si podeu per a cooperar a la fraternitat universal, pero sapiau i ameu la vostra, i no la ameu perquè siga dolça, ni suau, ni bella, ni literària, ni gràfica, ni lletja, ni bonica, sinó sencillament perque és la vostra, i la llengua és la més forta característica de la personalitat.

Altres contes nous

PER CARLES SALVADOR

UN PARE I UN FILL

Un pare i un fill d'escasa edat entraren en una fonda per menjar.

En aixó entrà un senyor i sense dir res se posà a la taula del costat. El cambrer va servir-lo i el senyor, sense convidar ningú, començà a devorar el dinar.

Després entrà un altre senyor que va dir: «Bon dia». I el pare va contestar: «Bon dia tinga». I aquest seyor en començar a menjar va dir: «Vostés ne volen d'èsta?» I el pare agrait: «Moltes gracies».

El fill preguntà:

—Que vosté el coneix, pare?

—No, fill meu, no—el pare respongué.—Es l'educació. El primer senyor que ha entrat i res no ha dit, és un mal educat. El segon senyor, que ha saludat i ha convidat, és ben educat. Adona't del qué faça, fill meu, que és bó prendre bons exemples.

El fill s'en adonava de tot cor.

El primer senyor, en acabar el dinar, s'alçá, va pagar al cambrer i sense dir paraula de comiat—mal educat!—va marxar. Poc després el segon senyor, aprofitant que el cambrer era a la cuina, marxá dient a pare i fill: «¡Vostés ho passen bé!»

En eixir el cambrer en la sala menjador va notar alguna cosa important per a la seua butxaca i acostant se a pare i fill va clamar:

—Senyor, senyor! Eixe home ha fugit sense pagar-me! El lladre m'ha fet perdre el valor del seu dinar! I jo soc un pobre; un pobre; Lladre!

El fill preguntá al seu pare si ells, ben educats, no haurien d'anar-se'n, també, sense pagar.

AQUELL POETA LÍRIC

Aquell poeta líric d'*avant guerre* dugué una vida triomfal. La seua joventut era la de bohemí, equívoca i dolorosa; però escrigué el llibre de poemes a la lluna i amb la fama i la glòria apercaçà fortuna i amors. Disfrutá tots els plaers al temps que, fulla a fulla, conquistava la palma de la poesia lírica.

I trobà una artista formosíssima, galant, capriciosa, de la qual s'enamorà tendrament.

L'artista dominava el poeta com una nena domina una joguina.

I el poeta regalà l'artista amb flors, joies, sedes i llaminadures fins empobrir com un pobre mendicant.

Allavores el poeta líric volgué escriure un altre llibre de poemes per traure diners; però es trobà impotent, mancat d'inspiració. I es dedicà, miserablement, a plorar i mallaïr la seua absoluta misèria.

L'artista va dir-li:

—Jo necessite flors, joies, diversions. Diners.

El drama del poeta tingué una afortunada solució. Cada nit de lluna replegava dels carrers i dels jardins aquell argent que baixa del cel amb la claror llunàtica i l'ofrenava a l'amor del seu cor.

Una nit quan el poeta triomfador entrava en la cambra de l'artista, carregat del bell metall, un policia el va detindre.

—D'on robeu aquestes piles d'argent?

El poeta confessà davant el Comissari el seu propi deler d'amor, la seua pròpia pobresa i la seua pròpia sortosa fortuna realegant el que ell sabia argent de la lluna.

—Oh, aquest home. És un lladre i vol passar per foll—va dir el cap de policia.

I el tancaren en la presó.

Folk-lore tabernense

Cançons recollides per FRANCESC VALIENTE

ENCARA que considerem de escasa importància nostra aportació a l'estudi del folk-lore valencià hem cregut convenient arregar les cançons de Tabernes: cants populars, molts d'ells del mateix fons qu'els coneguts en altres pobles, i en els que tan sols ha variat la forma de expressió i el lèxic que, naturalment, va desfigurant se al pas dels anys i de la sucesiva traslació desde el punt d'orige. Però, no obstant, hi han ací algunes cançons que no hem oït en atres llocs ni hem llegit en els pocs treballs que arribaren a nostres mans.

De entre les que anem a reproduir, unes les canta la gent menuda en sos jocs o per pur passatemp, altres les canten en l'era al batre l'arròç per a fer mes agradívol el treball, tant els fadrins com els vellets que aixina fan anyorança de temps passats, sempre de grat record.

Ara bé; no dubtem de que algunes de les cançons que creem originals d'este poble son ben conegudes en atres llòcs; pero no està de més consignar-les, ja que no és nostre intent donar-los patent d'orige sino posar-les a la consideració dels que se dediquen a esta clase de investigacions per si se creuen dignes de esment en el catàleg regional al que ja han contribuït persones més autoritzades.

CANÇONS POPULARS

El pare de Caliu
ha comprat una bandera
pa torejar el bou
En ta plaça de Cullera.
Caliu, calau,
la baba li cau;
la baba li penja
i el gat se la menja.

El bolet se'n va a la mar
i no troba en qui juar;
se revolca per l'arena
¡¡Bastonaes a la esquena!!

Baix del pont de Cullera
Turururú,
hi ha una madrilla
Turururú,
hi ha una madrilla.
Foc a la Havana,
al moro i Sevilla.

En Favareta volien fer
cristians i moros sense saber,
i el primer dia varen matar
al secretari que ho va arreglar.

Mare puge dalt
i abàixem la corbata,
que me vullc casar
en una gica guapa.

Passa el Senyor Rei,
tira una pesseta,
tíremela a mí
que soc la més pobreta.

Totes les pobretes
s'en van a dormir
la camisa curta
i el ventre arropit.

Dalt de la muntanyeta
hi ha un pastoret
tocant la flauteta.
¡Tonet, Tonet, Tonet!

Ja ve el amo, ja ve el amo
dels dinés,
borta javos, porta javos
i javets.

Pareume el carro, pareume el carro
que vullc pujar,
qu'estic cansada, qu'estic cansada
de festejar.

Jo sé una cançó
de fil i cotó,
els angels la canten
al Nostre Senyor.

Jo li cantaré
si em dona sabó.
Sabó per la esquena.
¡Afáitam morena!

A on vas Mare de Deu?

A buscar al fill de Deu.

Alla baix l'encontrarás

abraçat en una creu,

les manetes per dins l'aigua

i els peuets per dins la neu.

A on està eixa poqueta neu?

El borreguet se l'ha beguda.

A on està el borreguet?

A llaurar un bancalet.

A on està lo que ha llaurat?

La gallineta ho ha escampat.

A on està eixa gallineta?

A pondre se'n haurà anat.

A on està lo que ha pongut?

L'agüeleta se ho ha endut.

A on està l'agüeleta?

A filar una madeixeta

A on està lo que ha filat?

Dins del pou ho ha revallat

en la casa del costat.

Ja s'ha acabat.

CANÇONS DE L'ERA

Cara de sota de bastos

no m'entres al meu corral,

que fins les gallines loques

i m'esquilaràs el gall.

Benito del tintorer

té un nas com un canalobre.

¡Deu sap lo que haurà furtat,

davant de tots los del poble!

Quan vages a demanarla

mírali la delantera.

Si porta el brial en puntes,

senyal de malfaenera.

Tan sols de voret davant

jo vinc a dirte cantant

qu'en tota la Andalucia

en la França i en Turquia

dos com nosotros no n'hi han.

CONTRAST ENTRE DOS NOTES

Exposició d'Alfred Claros.—Fins ara no havem donat d'una manera sistemàtica notícia de les exposicions de pintura que es fan en la nostra ciutat. Hui, no obstant, trenquem la costum. I trenquem la costum perquè, realment, també la va trencar Alfred Claros fent en valencià, com altres voltes, el catàleg de les seues obres exposades la darrera semana de maig a la Sala Abad. Aquesta vegada, a més, oferia el catàleg la novetat de que Frederic Miñana, l'agilíssim Frederic Miñana, havia escrit unes gloses molt suggestives al voltant dels llenços de Alfred Claros. Aquest artista s'ha manifestat, una vegada més, com un dels pintors més forts i més masculins amb que compta l'actual pintura valenciana: fortalesa i masculinitat que no exclouen, però, finors molt estimables i autèntiques. Per altra banda ha palesat un desig d'encarar-se amb dificultats cada volta majors. Augurem una victòria (ben lleugera i ben blanca) al cap de l'aspre caminal per aon ha entrat al nostre pintor!

Martiánez i Llorente.—Fa poc va treballar al Teatre Olympia de València l'artista Amàlia de Isaura, tan simpàtica en les seues caricatures grotesques de les «stars» del gènere de «variedades». Junt amb Amàlia de Isaura treballava un actor, Antonio Martiánez, que, seguint certa moda, declamava poesies. El dia de la presentació en va declamar d'Emilio Carrere, de Cristóbal de Castro, ¡del Pastor Poeta! i d'altres... Entre aquestes altres cal incloure a Teodor Llorente, del qual va declamar la fresca i bellíssima «Cançoneta amorosa», Cal suposar que l'artista, que du un repertori castellà, declamaria els versos llorentians com una gentilesa envers del públic de València i amb el propòsit d'afalagar-lo. Quina equivocació! La poesia que obtingué menys aplaudiments fon la cançoneta esmentada. És un fet. No volem posar cap comentari.

Este número ha passat per la Censura Governativa.

S. Aranda

MARMOLISTA LAPIDARI

Creu Nova, 16 i Miñana, 15

VALENCIA

RELLONGERIA GIMENEZ

Baixada de San Francés, 18

VALENCIA

Rellonges garantisats.

Primera casa en Longines.

On sempre hi ha novetats,

baratura i coses fines.

Baixada de San Francés, n.º 18